Tên: Đoàn Thanh Nam

MSSV: 20146506

Bài làm

Câu 1: tính toán công suất và tốc độ quay của trục công tác

1. Tốc độ quay của trục công tác ta có thể áp dụng công thức:

$$n = \frac{Q}{60F_t \mu \rho LmTan(\beta)}$$
Trong đó: $F_t = \frac{\pi D^2}{4} = \frac{3.14 * 0.6^2}{4} = 0.283(m^2)$

$$L = mKDTan(\beta) = \frac{1}{3} * 200 * 0.6 * Tan(3^0) = 0.296(m)$$

Vậy tốc độ quay n của trục công tác là:

$$n = \frac{Q}{60F_t \mu \rho LmTan(\beta)} = \frac{14800}{60 * 0.283 * \frac{1}{3} * 1300 * 2.096 * \frac{1}{3} * Tan(3^o)}$$
$$= 55.01(vg/ph)$$

- 2. Công suất cần cung cấp cho thùng trộn là: (đổi 81° =1.414 rad)
  - Công suất nâng vật liệu lên độ cao thích hợp P_1 là:

$$w = \frac{\pi n}{30} = \frac{3.14 * 55.01}{30} = 5.76(rad/s)$$

$$P_1 = \frac{G_V * R_0 * (1 - Cos(\alpha)) * w}{\alpha} * 10^{-3}$$

$$= \frac{2400 * \frac{0.6}{3} * (1 - Cos(1.414)) * 5.76}{1.414} * 10^{-3}$$

$$= 1.65(kw)$$

• Công suất trộn vật liệu P₂ là:

$$P_2 = \frac{G_V * R_0 * w * Sin(\alpha)}{1000} = \frac{2400 * \frac{0.6}{3} * 5.76 * Sin(1.414)}{1000}$$
$$= 2.73(kw)$$

• Công suất mất mát do ma sát ở ổ trục và thùng trộn là: $P_3 = 0.1(P_1 + P_2) = 0.1(1.65 + 2.73) = 0.44(_kW)$

Vậy công suất cần cung cấp cho trục công tác là:

$$P = P_1 + P_2 + P_3 = 1.65 + 2.73 + 0.44 = 4.82(kw)$$

Vận tốc quay n của trục công tác là:

$$n = 55.01(vg/ph)$$

<u>Câu 2</u>: Chọn động cơ và phân phối tỉ số truyền:

1. Chọn động cơ

Công suất trên trục công tác là: P = 4.82(kw)

Hiệu suất của hệ thống là:

$$\eta = \eta_{01}\eta_{12}\eta_{23} = \eta_{kn}\eta_{br}\eta_{x}\eta_{ol}^{3}$$

Bánh trụ răng côn được che kín nên chọn $\eta_{br}=0.96$

Bộ truyền xích để hở nên chọn $\eta_x = 0.93$

Cặp ổ lăn chọn $\eta_{ol} = 0.995$

Vậy hiệu suất hệ thống $\eta = 1 * 0.96 * 0.93 * 0.995^3 = 0.88$

ightharpoonup Công suất cần thiết trên trục động cơ là: $P_{dc} = \frac{P}{\eta} = \frac{4.82}{0.88} = 5.48 (kw)$

Ta có tốc độ quay trên trục công tác là n = 55.01(vg/ph)

• Chọn sơ bộ tỉ số truyền:

Tỉ số truyền nên dùng của hộp giảm tốc một cấp là 2..4

Tỉ số truyền nên dùng cho truyền động xích là 2..5

Vậy tỉ số truyền của cả hệ là 2*2..4*5 là 4..20

Vậy chọn $u_{sb} = 13$

Số vòng quay sơ bộ: $n_{sb} = u_{sb}*n = 13*55.01 = 715.13(vg/ph)$

Số vòng quay đồng bộ: $n_{db} = 750(vg/ph)$

$$u = 380V$$

Chọn động cơ thỏa điều kiện: $P_{ct} < P_{dc}$

$$n_{db} = 750$$

→ Kết quả:

Động cơ	160M8B
Công suất (kw)	5.5
Số vòng quay (vg/ph)	715
Khối lượng (kg)	125
Moment quán tính (kgm²)	0.09524

2. Phân phối tỉ số truyền:

• Tính tỉ số truyền thực
$$u_t = \frac{n_{dc}}{n_{ct}} = \frac{715}{55.01} = 13$$

• Chọn tỉ số truyền của hộp giảm tốc: $u_{br} = 4.0$

• Tỉ số truyền ngoài hộp giảm tốc:
$$u_x = \frac{u_t}{u_{br}} = \frac{13}{4} = 3.3$$

• Kiểm tra sai lệch:
$$\Delta u = \frac{|u_t - u|}{u_t} = \frac{|13 - 4*3.3|}{13} = \frac{|13 - 13.2|}{13} = 1.54\% \le 4\%$$

• Tính số vòng quay trên các trục:

Truc 01:
$$n_1 = n_{dc} = 715(vg/ph)$$

Trục 02:
$$n_2 = \frac{n_1}{u_{hr}} = \frac{715}{4} = 178.75(vg/ph)$$

Trục công tác:
$$n_{ct} = \frac{n_2}{u_r} = \frac{178.75}{3.3} = 54.17 (vg/ph)$$

• Tính công suất trên các trục:

True 02:
$$P_2 = \frac{P_{ct}}{\eta_{23}} = \frac{P_{ct}}{\eta_x \eta_{ol}} = \frac{4.82}{0.93*0.995} = 5.21(kw)$$

True 01:
$$P_1 = \frac{P_2}{\eta_{12}} = \frac{P_2}{\eta_{br}\eta_{ol}} = \frac{5.21}{0.96*0.995} = 5.45(kw)$$

Trục động cơ:
$$P_{dc} = \frac{P_1}{\eta_{01}} = \frac{P_1}{\eta_{nt}\eta_{0l}} = \frac{5.45}{1*0.995} = 5.48(kw)$$

• Tính moment trên các truc:

$$T_{dc} = \frac{9.55 * 10^6 * 5.48}{715} = 73194(Nmm)$$

Trục 01:

$$T_1 = \frac{9.55 * 10^6 * 5.45}{715} = 72794(Nmm)$$

Trục 02:

$$T_2 = \frac{9.55 * 10^6 * 5.21}{178.75} = 278352(Nmm)$$

Trục công tác:

$$T_{ct} = \frac{9.55 * 10^6 * 4.82}{54.17} = 849751(Nmm)$$

Bảng đặc tính kỹ thuật:

Trục	Động cơ	I	II	Công tác
Thông số				
Công suất (kw)	5.48	5.45	5.21	4.82
Tỉ số truyền	u _{nt} =	= 1 u _{br} =	$=4$ $u_x =$	3.3
Tốc độ quay (v/ph)	715	715	178.75	54.17
Momen xoắn	73194	72794	278352	849751
(Nmm)				

<u>Câu 3</u>: tính toán bộ truyền ngoài hộp giảm tốc: bộ truyền xích

- Dựa vào bảng ở câu 2, ta có: Công suất trên trục của đĩa xích dẫn $P_1 = P_2 = 5.21$ (kw) Tốc độ quay trên trục chứa đĩa xích dẫn $n_1 = n_2 = 178.75$ (vg/ph) Tỷ số truyền của bộ truyền xích $u_x = 3.3$
- Chọn lọai xích → Chọn ống xích con lăn vì vận tốc thấp
- Chọn số răng đĩa xích Z_1 và Z_2 : $Z_1 = 29 2 * 3.3 = 22.4 \ge 19 \rightarrow \text{Chọn } Z_1 = 23$ $Z_2 = u * Z_1 = 3.3 * 23 = 75.9 \le Z_{max} = 120 \rightarrow \text{Chọn } Z_2 = 77$ Tính tỉ số truyền thực tế: $u_t = \frac{Z_2}{Z_1} = \frac{77}{23} = 3.35$

Kiểm tra sai lệch tỉ số truyền: $\Delta u = \frac{|u_t - u|}{u_t} = \frac{|3.35 - 3.3|}{3.35} = 1.49\% \le 4\%$

• Xác định bước xích p

$$k_n = \frac{n_{01}}{n_1} = \frac{200}{178.75} = 1.12$$

$$k_Z = \frac{Z_{01}}{Z_1} = \frac{25}{23} = 1.09$$

$$k = k_{d} * k_a * k_0 * k_{dc} * k_{bt} * k_c = 1 * 1 * 1 * 1 * 1.3 * 1.25 = 1.62$$

Xích 1 dãy ($k_d = 1$) có công suất tính toán:

$$P_t = \frac{P_1 * k * k_Z * k_n}{k_d} = \frac{5.21 * 1.62 * 1.09 * 1.12}{1} = 10.3 \text{(kw)}$$

Tra bảng công suất cho phép của xích con lăn khi $n_{01} = 200$

$$P_t \leq [P_o] = 11(kw)$$

→ Chọn bước xích:
$$p = 25.4 \le p_{max}$$

$$\Delta P = \frac{11 - 10.3}{10.3} * 100\% = 6.8\%$$

Tuy $\Delta P < 10\%$ nhưng với p = 25.4mm thì đường kính đĩa xích bị dẫn lớn

$$d_2 = \frac{25.4}{\sin\left(\frac{180}{77}\right)} = 622(mm)$$

Trong điều kiện này ta nên chọn p có trị số nhỏ hơn và tăng số đĩa xích, bằng cách thay đổi số dãy xích theo công thức:

$$P_t = \frac{P_1 * k * k_Z * k_n}{k_d} < [P] \to k_d > \frac{10.3}{4.8} = 2.15$$

Vì $k_d > 2.15 \rightarrow k_d = 2.5$ tương đương là 3 dãy xích có bước xích p = 19.05 mm

• Xác định khoảng cách trục a và số mắt xích X Chọn $a_{sb} = 40p = 40*19.05 = 762 \text{ mm}$ Tính số mắt xích X:

$$X = \frac{2a}{p} + \frac{(Z_1 + Z_2)}{2} + \frac{p}{a} \left(\frac{Z_2 - Z_1}{2\pi}\right)^2$$
$$= \frac{2 * 762}{19.05} + \frac{(23 + 77)}{2} + \frac{19.05}{762} \left(\frac{77 - 23}{2 * 3.14}\right)^2 = 131.85$$

Lấy số mắt xích chẵn: X=132 (mắt xíc

Tính lại khoảng cách trục a:

$$a' = \frac{1}{4}p \left[X - \frac{(Z_1 + Z_2)}{2} + \sqrt{\left(X - \frac{Z_1 + Z_2}{2}\right)^2 - 2\left(\frac{Z_2 - Z_1}{\pi}\right)^2} \right]$$

$$= \frac{1}{4}19.05 \left[132 - \frac{(23 + 77)}{2} + \sqrt{(132 - \frac{(23 + 77)}{2})^2 - 2\left(\frac{(77 - 23)}{3.14}\right)^2} \right]$$

$$= 763.5(mm)$$

Để xích không quá căng thì giảm a một lượng:

$$a = a' - \Delta a = 763.5 - 0.003*763.5 = 761.21 \approx 762$$

số lần va đập trong 1 giây: $i = \frac{Z_1 n_1}{15X} = \frac{23*178.75}{15*132} = 2.08 \approx 2 \le [i] = 35$

• Kiểm nghiệm xích về độ bền $S = \frac{Q}{k_A F_t + F_0 + F_0} \ge [S]$

 $k_f = 4$ do xích nghiêng góc 30°

 $Q = 108*10^3$ (tra bảng xích 3 dãy)

1 m xích nặng q = 5.8 kg

$$F_0 = 9.81k_f*q*a = 9.81*4*5.8*0.761 = 172.2(N)$$

$$v = \frac{Z_1 n_1 p}{60000} = \frac{23 * 178.75 * 19.05}{60000} = 1.31 (m/s)$$

$$F_v = qv^2 = 5.8 * 1.31^2 = 9.95(N)$$

$$F_v = qv^2 = 5.8 * 1.31^2 = 9.95(N)$$

$$F_t = \frac{1000P_2}{12} = \frac{1000 * 5.21}{1.31} = 3977.1(N)$$

$$F_t = \frac{1000P_2}{v} = \frac{1000 * 5.21}{1.31} = 3977.1(N)$$

$$V_{Ay}^2 S = \frac{Q}{k_d F_t + F_0 + F_v} = \frac{108000}{1*3977.1 + 172.2 + 9.95} = 25.97$$

Theo Bảng 5.10 với p = 19,05; $n_2 = 178.75 \text{ v/ph} \Rightarrow [S] = 8,2$

Vậy S = 25.97 > [S] = 8,2: bộ truyền xích đảm bảo độ bền

• Các thông số của đĩa xích

Đường kính vòng chia đĩa xích:

$$d_1 = p/\sin(180/z_1) = 19.05/\sin(180/23) = 140$$
mm

$$d_2 = p/\sin(180/z_2) = 19.05/\sin(180/77) = 467.04$$
mm lấy $d_2 = 467$ mm

Đường kính vòng đỉnh răng:

$$d_{a1} = p[0.5 + cotg(\pi/z_1)] = 19.05[0.5 + cotg(\pi/23)] = 148mm$$

$$d_{a2} = p[0.5 + cotg(\pi/z_2)] = 19.05[0.5 + cotg(\pi/77)] = 476mm$$

Đường kính vòng chân răng:

$$d_{\rm f1} = d_1 - 2r = 140 - 2*(0.5025*11.91{+}0.05) = 128mm$$

$$d_{f2} = d_2 - 2r = 467 - 2*(0.5025*11.91+0.05) = 455mm$$

• Kiểm nghiệm độ bền tiếp xúc của đĩa xích:

$$\sigma_H = 0.47 \sqrt{k_r (F_t k_{d} + F_{vd}) \frac{E}{Ak_d}}$$

Trong đó:

$$k_r = 0.48 + (23 - 20) * \frac{0.36 - 0.48}{30 - 20} = 0.444$$

 $A = 265 mm^2$

$$k_{\rm d}=1$$

$$k_d = 2.5$$

$$F_{vd} = 13*10^{-7}*n_1*p^3m = 13*10^{-7}*178.75*19.05^3*1 = 1.61 \text{ (N)}$$

Vậy:

$$\sigma_H = 0.47 \sqrt{0.444(3977.1 + 1.61) \frac{2.1 * 10^5}{265 * 2.5}} = 351.7(MPa)$$

Vì vật liệu là sắt 45 có $[\sigma_H] = 500 \text{ (MPa)} > \sigma_H = 351.7$ nên thõa điều kiện

• Lực tác dụng lên trục:

$$F_r = k_x * F_t = 1.15 * 3977.1 = 4573.67$$

Các thông số bộ truyền xích:

Thông số	Kí hiệu	Trị số
Khoảng cách trục	a (mm)	762
Số răng đĩa xích dẫn	Z_1	23
Số răng đĩa xích bị dẫn	$\mathbb{Z}_2$	77
Tỉ số truyền	u	3.35
Số mắt xích	X	132
Đường kính vòng chia đĩa xích dẫn	d_1	140
Đường kính vòng chia đĩa xích bị dẫn	d_2	467
Đường kính vòng đỉnh đĩa xích dẫn	d_{a1}	148
Đường kính vòng đỉnh đĩa xích bị dẫn	d_{a2}	476
Đường kính vòng chân răng đĩa xích dẫn	d_{f1}	128
Đường kính vòng chân răng đĩa xích bị dẫn	d_{f2}	455
Bước xích	P (mm)	19.05
Số dãy xích		3

Câu 3 (part 2): tính toán bộ truyền trong hộp giảm tốc: bánh răng côn

Dựa vào bảng đặc tính kĩ thuật ở câu 2, ta có:

Công suất trên trục bánh răng dẫn: $P_1 = 5.45 \; (kW)$

Tốc độ quay trên trục bánh răng dẫn $n_1 = 715 \text{ (vg/ph)}$

 $Ti số truyền <math>u = u_{br} = 4$

Mô men xoắn trên trục bánh răng dẫn $T_1 = 72794$ (Nmm)

Thời gian làm việc 5 năm (300 ngày/năm, 2 ca/ngày, 6 giờ/ca) (đề cho)

• Chọn vật liệu:

Bánh răng dẫn: thép 45 tôi cải thiện, đạt độ rắn HB 241 $\div$ 285 có giới hạn bền $\sigma_{b1}=850$ MPa, giới hạn bền chảy $\sigma_{ch1}=580$ MPa, chọn độ rắn bánh răng dẫn HB $_1=250$ MPa

Bánh răng bị dẫn: thép 45 tôi cải thiện, đạt độ rắn HB 192 $\div$ 240 có giới hạn bền $\sigma_{b2}=750$ MPa, giới hạn bền chảy $\sigma_{ch2}=450$ MPa, chọn độ rắn bánh răng bị dẫn HB $_2=235$ MPa.

• ứng suất cho phép:

với thép 45, tôi cải thiện đạt độ rắn HB 180 ÷ 350:

$$\sigma_{Hlim}^{o}=2HB+70; S_{H}=1.1; \ \sigma_{Flim}^{o}=1.8HB; S_{F}=1.75$$

$$\sigma_{Hlim1}^{o}=2HB_{1}+70=570\ MPa; \ \sigma_{Flim1}^{o}=1.8HB_{1}=450\ MPa$$

$$\sigma_{Hlim2}^{o}=2HB_{2}+70=540\ MPa; \ \sigma_{Flim2}^{o}=1.8HB_{2}=423\ MPa$$

$$N_{Ho}=30H_{HB}^{2.4}$$

$$\rightarrow N_{Ho1} = 30 * 250^{2.4} = 1.7 * 10^7; N_{Ho2} = 30 * 235^{2.4} = 1.47 * 10^7$$

Khi bộ truyền làm việc với tải trọng tĩnh:

$$N_{HE} = N_{FE} = 60cnt_{\Sigma}$$

 $t_{\Sigma} = 5 * 300 * 2 * 6 = 18000 \ giò$
 $N_{HE1} = N_{FE1} = 60cnt_{\Sigma} = 60 * 1 * 715 * 18000 = 77.22 * 10^{7}$
 $N_{HE2} = N_{FE2} = 60c\frac{n_{1}}{u_{1}}t_{\Sigma} = 60 * 1 * \frac{715}{4} * 18000 = 19.31 * 10^{7}$

$$N_{HE2} > N_{Ho2} do$$
 đó $K_{HL2} = 1$

Tương tự
$$N_{HE1} > N_{Ho1} do$$
 đó $K_{HL1} = 1$

Như vậy, sơ bộ xác định được

$$[\sigma_H] = \sigma_{Hlim_1}^o K_{HL}/S_H$$

$$[\sigma_{H1}] = 570 * \frac{1}{1.1} = 518.18 MPa$$

$$[\sigma_{H1}] = 540 * \frac{1}{1.1} = 490.9 MPa$$

Bộ truyền bánh răng nón răng thẳng nên chọn $[\sigma_H]$ có trị số nhỏ hơn của $[\sigma_{H1}]$ và $[\sigma_{H2}]$: $[\sigma_H] = [\sigma_{H2}]$ 490,9 MPa

$$V$$
ì $N_{FE2} > N_{Fo} do đó K_{FL2} = 1$

Tương tự
$$N_{FE1} > N_{Fo1} do$$
 đó $K_{FL1} = 1$

Bộ truyền quay 1 chiều $K_{FC} = 1$

$$[\sigma_F] = \sigma_{Flim}^o K_{FC} K_{FL} / S_F$$

$$[\sigma_{F1}] = 450 * 1 * \frac{1}{1.75} = 257.14 MPa$$

$$[\sigma_{F2}] = 423 * 1 * \frac{1}{1.75} = 241.71 MPa$$

ứng suất quá tải cho phép được xác định:

$$v \acute{o}i \ t \acute{o}i \ c \acute{a}i \ thi \acute{e}n$$
: $[\sigma_H]_{max} = 2.8 \sigma_{ch2} = 2.8 * 450 = 1260 \ MPa$

νόι
$$HB < 350$$
: $[\sigma_{F1}]_{max} = 0.8\sigma_{ch1} = 0.8 * 580 = 464 MPa$

$$[\sigma_{F2}]_{max} = 0.8\sigma_{ch2} = 0.8 * 450 = 360 MPa$$

• Chiều dài côn ngoài được tính theo công thức:

$$R_e = K_R \sqrt{u^2 + 1}^3 \sqrt{\frac{T_1 K_{H\beta}}{(1 - K_{be}) K_{be} u [\sigma_H]^2}}$$

Trong đó $K_R=0.5K_d=với\ K_d=100\ MPa^{1/3}=khi$ bộ truyền bánh răng côn bằng thép. Chọn $K_{be}=0.25$

(K_{be} chỉ thay đổi trong phạm vi hẹp $K_{be} = 0.25 \div 0.3$ với $u > 3 \rightarrow$ chọn 0.25)

$$\frac{K_{be}u}{2 - K_{be}} = \frac{0.25 * 4}{2 - 0.25} = 0.57$$

Tra bảng kết hợp HB < 350, ta chọn $K_{H\beta}=1.13$ (trục bánh răng côn lắp trên ổ đũa, sơ đồ I, HB < 350)

mômen xoắn trên trục bánh răng dẫn $T_1 = 72794$

Tính được:

$$R_e = 50\sqrt{4^2 + 1}^3 \sqrt{\frac{72794 * 1.13}{(1 - 0.25) * 0.25 * 4 * 490.9^2}} = 158.58 \text{ mm}$$

 Xác định các thông số ăn khớp: Số răng bánh dẫn:

$$d_{e1} = \frac{2R_e}{\sqrt{1+u^2}} = \frac{2*158.58}{\sqrt{1+4^2}} = 76.92 \ mm$$

Với $d_{e1} = 76.92$ mm và u = 4, tra bảng ta được $Z_{1p} = 17$

Với HB
$$<$$
 350, $Z_1 = 1.6 * Z_{1p} = 1.6 * 17 = 27.2 $\approx 28$$

Đường kính trung bình với module trung bình:

$$d_{m1} = (1 - 0.5K_{be})d_{e1} = (1 - 0.5 * 0.25) * 76.92 = 67.3 mm$$

$$m_{tm} = \frac{d_{m1}}{Z_1} = \frac{67.3}{28} = 2.4 \ mm$$

$$m_{te} = \frac{m_{tm}}{1 - 0.5K_{be}} = \frac{2.4}{1 - 0.5 * 0.25} = 2.74 \text{ mm}$$

Chọn $m_{te} = 3$

Tính lại:

$$m_{tm} = m_{te}(1 - 0.5K_{be}) = 3 * (1 - 0.5 * 0.25) = 2.63 mm$$

$$d_{m1} = m_{tm} * Z_1 = 2.63 * 28 = 73.64 \ mm$$

Số răng bánh bị dẫn:

$$Z_2 = uZ_1 = 4 * 28 = 112$$
, chọn $Z_2 = 112$

Do đó tỉ số truyền
$$u_m = \frac{112}{28} = 4$$

Sai số tỉ số truyền
$$\Delta u = \frac{u - u_m}{u} * 100 = \frac{4 - 4}{4} * 100 = 0\% < 2\%$$

Góc côn chia:

$$\delta_1 = \arctan\left(\frac{Z_1}{Z_2}\right) = \arctan\left(\frac{28}{112}\right) = 14^{\circ}2'11''$$

$$\delta_2 = 90^{\circ} - \delta_1 = 90^{\circ} - 14^{\circ}16'52'' = 75^{\circ}57'49''$$

Chiều dài côn ngoài đời thực:

$$R_e = 0.5 * m_{te} \sqrt{Z_2^2 + Z_1^2} = 0.5 * 3\sqrt{112^2 + 28^2} = 173.17 \ mm$$

Kiểm nghiệm răng về độ bền tiếp xúc
 Úng suất tiếp xúc trên bề mặt răng được tính theo công thức:

$$\sigma_H = Z_m Z_H Z_{\varepsilon} \sqrt{\frac{2T_1 K_H \sqrt{u^2 + 1}}{0.85 b d_{m1}^2 u}}$$

$$Z_m = 274MPa^{1/3}$$

Bộ truyền bánh răng côn răng thẳng nên $Z_H = 1,76$ Hệ số trùng khớp ngang ϵ_{α} được tính theo:

$$\varepsilon_{\alpha} = \left[1.88 - 3.2\left(\frac{1}{Z_1} + \frac{1}{Z_2}\right)\right] \cos(\beta_m) = 1.88 - 3.2\left(\frac{1}{28} + \frac{1}{112}\right) * 1 = 1.74$$

$$Z_{\varepsilon} = \sqrt{(4 - \varepsilon_{\alpha})/3} = \sqrt{(4 - 1.74)/3} = 0.87$$

$$K_H = K_{H\beta}K_{H\alpha}K_{H\nu}$$

Với bánh răng côn răng thẳng thì $K_{H\alpha} = 1$

Vận tốc:
$$v = \frac{\pi d_{m1} n_1}{60000} = \frac{\pi * 73.64 * 715}{60000} = 2.76 \ (m/s)$$

Chọn cấp chính xác theo vận tốc vòng, cấp chính xác: cấp 8

Công thức:
$$v_H = \delta_H g_0 v \sqrt{d_{m1}(u+1)/u}$$

 δ_H là hệ số kể đến ảnh hưởng của các sai số ăn khớp, $\delta_H = 0.006$ g_0 là hệ số kể đến ảnh hưởng của sai lệch các bước răng bánh 1 và 2

 $g_0 = 56 (c\tilde{a}p \ chinh \ x\acute{a}c \ 8)$

Thay các trị số trên, ta được:

$$v_H = 0.006 * 56 * 2.76 \sqrt{73.64 * \frac{4+1}{4}} = 8.9$$

Chiều rộng vành răng $b=K_{be}R_e=0.25*173.17=43.29$, lấy b=44mmThay các trị số trên để tính K_{Hv}

$$K_{Hv} = 1 + \frac{v_H b d_{m1}}{2T_1 K_{H\beta} K_{H\alpha}} = 1 + \frac{8.9*44*73.64}{2*72794*1.13*1} = 1.18$$

Dó đó:
$$K_H = K_{H\beta}K_{H\alpha}K_{H\nu} = 1.13 * 1 * 1.18 = 1.33$$

Úng suất tiếp xúc:

$$\sigma_H = Z_m Z_H Z_{\varepsilon} \sqrt{\frac{2T_1 K_H \sqrt{u^2 + 1}}{0.85 b d_{m_1}^2 u}} = 274 * 1.76 * 0.87 \sqrt{\frac{2*72794*1.33*\sqrt{4^2 + 1}}{0.85*44*73.64^2*4}}$$
$$= 416.2 MPa$$

- $ightharpoonup \sigma_H < [\sigma_H] = 490.9 \, MPa$ Thõa mãn độ bền tiếp xúc
  - Kiểm nghiệm răng về độ bền uốn:

Để đảm bảo độ bền uốn cho răng, ứng suất uốn sinh ra tại chân răng được tính theo công thức:

$$\sigma_{F_1} = 2T_1 * K_F * Y_{\varepsilon} * Y_{\beta} * Y_{F_1}/(0.85bd_{m1}m_{nm}) < [\sigma_{F_1}]$$
 Với trị số $\frac{K_{be}u}{2-K_{be}} = \frac{0.25*4}{2-0.25} = 0.57$, chọn $K_{F\beta} = 1.25$

$$K_{F\alpha} = 1$$
 do bánh răng côn răng thẳng

hệ số kể đến tải trọng động xuất hiện trong vùng ăn khớp, tính theo công thức: $K_{Fv} = 1 + v_F b d_{m1}/(2T_1 K_{F\beta} K_{F\alpha})$

với
$$v_F = \delta_F g_0 v \sqrt{d_{m1}(u+1)/u}$$

$$\delta_F = 0.016$$

 $g_0 = 56$ (cấp chính xác 8)

$$v_F = 0.016 * 56 * 2.76 \sqrt{\frac{73.64 * (4+1)}{4}} = 23.73$$

$$K_{Fv} = 1 + \frac{23.73 * 44 * 73.64}{2 * 72794 * 1.25 * 1} = 1.42$$

Do đó:
$$K_F = K_{F\beta} * K_{F\alpha} * K_{F\nu} = 1.25 * 1 * 1.42 = 1.78$$

với răng thẳng $Y_{\beta} = 1$

$$Y_{\varepsilon} = \frac{1}{\varepsilon_{\alpha}} = \frac{1}{1.74} = 0.57$$

Số răng của bánh răng tương đương:

$$Z_{vn1} = \frac{Z_1}{\cos(\delta_1)} = \frac{28}{\cos(14^{\circ}2'11'')} = 28.86$$

$$Z_{vn2} = \frac{Z_2}{\cos(\delta_2)} = \frac{112}{\cos(75^{\circ}57'49'')} = 462.96$$

Chọn bánh răng không dịch chỉnh, tra bảng, ta được

$$Y_{F1} = 3.8; Y_{F2} = 3.6$$

$$\sigma_{F_1} = \frac{2 * 72794 * 1.78 * 0.57 * 1 * 3.8}{0.85 * 44 * 73.64 * 2.63} = 77.49MPa < \left[\sigma_{F_1}\right] = 257.14MPa$$

$$\sigma_{F_2} = \sigma_{F_1} * \frac{Y_{F2}}{Y_{F1}} = 77.49 * \frac{3.6}{3.8} = 73.41 \, MPa < [\sigma_{F_2}] = 241.71 \, MPa$$

Thỏa độ bền uốn

• Kiểm nghiệm răng về quá tải:

Hệ số quá tải
$$K_{qt} = \frac{T_{max}}{T} = 1$$

Để tránh biến dạng dư hoặc gãy giòn bề mặt, ứng suất tiếp xúc cực đại phải thỏa điều kiện:

$$\sigma_{Hmax} = \sigma_{H} \sqrt{K_{qt}} = 427.91 \sqrt{1} = 427.91 \, MPa < [\sigma_{H}]_{max} = 1260 \, MPa$$

Kiểm nghiệm quá tải về độ bền uốn theo công thức:

$$\sigma_{F1max} = \sigma_{F1} \sqrt{K_{qt}} = 77.49 \sqrt{1} = 77.49 MPa < [\sigma_{F1}]_{max} = 464 MPa$$

$$\sigma_{F2max} = \sigma_{F2} \sqrt{K_{qt}} = 73.41 \sqrt{1} = 73.41 \, MPa \, < [\sigma_{F2}]_{max} = 360 \, MPa$$

• Bảng thiết kế bộ truyền bánh răng côn răng thẳng

Thông số	Ký hiệu	Giá trị	Đơn vị
Chiều dài côn ngoài	R _e	173.17	mm
Mô đun vòng ngoài	m_{te}	3	mm
Tỉ số truyền	$\mathbf{u}_{t}$	4	
Chiều rộng vành răng	b	44	mm
Góc côn chia	$\delta_1; \delta_2$	$\delta_1 = 14^{\circ}2'11''$	Độ
		$\delta_2 = 75^{\circ}57'49''$	
Số răng bánh nhỏ	Z_1	28	Răng
Số răng bánh lớn	Z_2	112	Răng
Hệ số dịch chỉnh	x ₁ ; x ₂	$x_1 = 0; x_2 = 0$	
Góc nghiên của răng	β	0	Độ
Công suất trục bánh răng dẫn	P_1	5.45	Kw
Tốc độ quay của trục dẫn	n_1	715	Vg/ph
Mô men xoắn trên trục dẫn	T_1	72794	Nmm
Thời gian làm việc	$t_{\scriptscriptstyle \Sigma}$	18000	Giờ
Đường kính vòng chia ngoài bánh nhỏ	d_{e1}	$m_{te} * Z_1 = 84$	mm
Đường kính vòng chia ngoài bánh lớn	d_{e2}	$m_{te} * Z_2 = 336$	mm
Đường kính đỉnh răng ngoài bánh nhỏ	d_{a1}	$m_{te}(Z_1 + 2*\cos(\delta_1)) = 90$	mm
Đường kính đỉnh răng ngoài bánh lớn	d_{a2}	$m_{te}(Z2+2*\cos(\delta_2))=338$	mm

PHẦN IV. TÍNH TOÁN VÀ THIẾT KẾ TRỤC

Trục Động cơ	Động cơ	I	II	Làm việc
Công suất (kw)	5.48	5.45	5.21	4.82
Tỉ số truyền	$\mathbf{u}_{\mathrm{nt}}$ =	$= 1$ u_{br}	$=4$ $u_x =$	= 3.3
Tốc độ quay	715	715	178.75	54.17
(v/ph)				
Momen xoắn	73194	72794	278352	849751
(Nmm)				

• Bảng thiết kế bộ truyền bánh răng côn răng thẳng:

Thông số	Ký hiệu	Giá trị	Đơn vị
Chiều dài côn ngoài	R _e	173.17	mm
Mô đun vòng ngoài	m_{te}	3	mm
Tỉ số truyền	u_t	4	
Chiều rộng vành răng	b	44	mm
Góc côn chia	$\delta_1; \delta_2$	$\delta_1 = 14^{\circ}2'11''$	Độ
		$\delta_2 = 75^{\circ}57'49''$	
Số răng bánh nhỏ	Z_1	28	Răng
Số răng bánh lớn	$\mathbb{Z}_2$	112	Răng
Hệ số dịch chỉnh	x ₁ ; x ₂	$x_1 = 0; x_2 = 0$	
Góc nghiên của răng	β	0	Độ
Công suất trục bánh răng dẫn	P_1	5.45	Kw
Tốc độ quay của trục dẫn	n_1	715	Vg/ph
Mô men xoắn trên trục dẫn	T_1	72794	Nmm
Thời gian làm việc	t_{Σ}	18000	Giờ
Đường kính vòng chia ngoài bánh nhỏ	d _{e1}	$m_{te} * Z_1 = 84$	mm
Đường kính vòng chia ngoài bánh lớn	d_{e2}	m _{te} * Z ₂ =336	mm
Đường kính đỉnh răng ngoài bánh nhỏ	d _{a1}	$m_{te}(Z_1 + 2*\cos(\delta_1)) = 90$	mm
Đường kính đỉnh răng ngoài bánh lớn	d_{a2}	$m_{te}(Z2+2*\cos(\delta_2))=338$	mm
Lực vòng	F _t	$F_{t1} = F_{t2} = \frac{2T_1}{d_{m1}} = 1977.02$	N

Lực hướng tâm	F _r	$F_{r1} = F_{a2}$	N
		$=F_{t1}*tan20*cos\delta_{1}$	
		= 698.09	
Lực dọc trục	F_a	$F_{a1} = F_{r2}$	N
		$=F_{t1}*tan20sin\delta_{1}$	
		= 174.52	

1. Chọn vật liệu

Vật liệu dùng để chế tạo trục cần có độ bền cao, ít nhạy cảm với sự tập trung ứng suất dễ gia công và có thể nhiệt luyện dễ dàng. Cho nên thép cacbon và thép hợp kim là những vật liệu chủ yếu để chế tạo trục.

Vật liệu	σ_{b}	$\sigma_{ m ch}$	НВ
Thép 45 tôi cải thiện	750 Mpa	450 Mpa	192 240

2. Tính toán thiết kế trục

a. Tải trọng tác dụng lên trục

Tải trọng chủ yếu tác dụng lên trục bao gồm momen xoắn và các lực ăn khớp trong bộ truyền bánh răng, lực căng xích,... Bỏ qua trọng lượng trục, các chi tiết trên trục và lực ma sát được sinh ra ở ổ lăn.

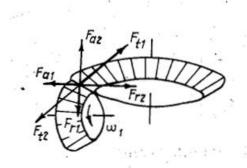
b. Lực tác dụng từ bộ truyền bánh răng côn

Các lực tác dụng vào bộ truyền bánh răng côn khi chúng ăn khớp bao gồm:

+Ft: Lực vòng

+F_r: Lực hướng tâm;

 $+F_a$: Lực dọc trục;

Trị số các lực được tính toán theo công thức sau:

$$\begin{split} F_{t1} &= F_{t2} = \frac{2T_1}{d_{m1}} = \frac{2.72794}{73.64} = 1977.02(N) \\ F_{r1} &= F_{a2} = F_{t1} \tan 20^{0} \cos \delta_{1} \\ &= 1977.02. \tan 20^{0} \cdot \cos(14^{\circ}2'11'') = 698.09 \ (N) \\ F_{a1} &= F_{r2} = F_{t1} \tan 20^{0} \sin \delta_{1} = 1977.02. \tan 20^{0} \cdot \sin(14^{\circ}2'11') = 174.52(N) \end{split}$$

c. Lực tác dụng từ bộ truyền xích

+Lực tác dụng lên trục:

$$F_r = k_x * F_t = 1.15 * 3977.1 = 4573.67 (N)$$

Trong trường hợp góc đường nối tâm giữa bánh răng với trục y là một góc khác không thì phân thành các thành phần lực vuông góc với nhau:

$$F_x = F_r cos(\varphi) = 4573.67. cos(30) = 3960.91(N)$$

$$F_y = F_r sin(\varphi) = 4573.67. sin(30) = 2286.84(N)$$

Đối với khớp nổi được tính theo công thức: $F_r = (0.2 \dots 0.3) F_t$

Với F_t là lực vòng trên khớp nối có thể được tính toán theo công thức: $F_t = \frac{2T}{D_t}$

Với D_t = d_1 (đường kính vòng chia xích dẫn) =140 (mm)

$$=> F_t = \frac{2.278352}{140} = 3976.46 (N)$$

Như vậy ta được: $F_r = (0.2 ... 0.3).3976.46 = (795.29 ... 1192.94)(N)$

Chọn: $F_r = 1000 (N)$

3. Tính toán thiết kế trục

a. Xác định đường kính sơ bộ của trục

Đường kính trục thứ k trong hộp giảm tốc chỉ xác định bằng momen được tính theo công thức:

$$d_k^{sb} \ge \sqrt[3]{\frac{T_i}{0,2[\tau]}}$$

Trong đó:

- T_i - mô men xoắn của trục thứ i;

$$T_I = 72794 \text{ Nmm}; T_{II} = 278352 \text{ Nmm}$$

-[τ]: ứng suất xoắn cho phép, với vật liệu trục là thép 45

$$[\tau] = (15..30) \text{ Mpa}$$

ta chọn $[\tau]$ suất xoắn cho phép với vật liệu là thép, Mpa với vật liệu thép 45 $[\tau]$ = (15...30) Mpa, ta chọn $[\tau]_1$ = 15 Mpa ; $[\tau]_2$ = 30 Mpa.

Ta tính ra được:

$$d_1^{sb} \ge \sqrt[3]{\frac{T_1}{0,2[\tau]}} \ge \sqrt[3]{\frac{72794}{0,2.15}} \ge 28.95 \ (mm)$$

$$d_2^{Sb} \ge \sqrt[3]{\frac{T_2}{0,2[\tau]}} \ge \sqrt[3]{\frac{278352}{0,2.30}} \ge 35.93 \ (mm)$$

Dựa vào bảng 10.2, ta lấy : $d_1^{sb} = 30$ (mm), $d_2^{sb} = 40$ (mm),

Như vậy ta có được kết quả như sau:

- Đường kính sơ bộ trục I: $d_1^{sb} = 30 \text{ (mm)}$
- Đường kính sơ bộ trục II: $d_2^{sb} = 40 \text{ (mm)}$

Dựa vào đường kính sơ bộ trục, ta có thể suy ra được chiều rộng của ổ lăn b_0 từ bảng 10.2:

$$d_1^{sb} = 30 \text{ (mm)} => b_{01} = 19 \text{ (mm)}$$

 $d_2^{sb} = 40 \text{ (mm)} => b_{02} = 23 \text{ (mm)}$

b. Xác định chiều dài của Mayo đĩa

Chiều dài của Mayơ đĩa xích được tính toán theo công thức:

$$l_{mx} = l_{m22} = (1,2...1,5)d_2^{sb} = (1,2...1,5).40 = (48...60) (mm)$$

Chọn $l_{m22}=54$ (mm)

Chiều dài của Mayo bánh răng côn được xác đinh bằng công thức:

$$l_{mbrc} = (1, 2...1, 4)d$$

- Với bánh răng côn nhỏ : $l_{m13} = (1,2...1,4) d_1^{sb} = (1,2...1,4).30 = (36...42)(mm).$ Chọn l_{m13} =39 (mm)
- Với bánh răng côn lớn : $l_{m23} = (1,2...1,4)d_2^{sb} == (1,2...1,4).40 = (48...56)(mm).$ Chọn $l_{m23}=52$ (mm)

Chiều dài của Mayơ nửa khớp gối (đối với vòng đàn hồi):

$$l_m = (1,4...2,5)d$$

=> $l_{m12} = (1,4...2,5)d_1^{sb} = (42...75)(mm)$
Chon $l_{m12}=59$ (mm)

c. Các khoảng cách khác được chọn trong bảng 10.3:

 Khoảng cách từ mặt mút của chi tiết quay đến thành trong của hộp hoặc. khoảng cách giữa các chi tiết quay.

$$k_1 = (8...15) \text{ mm}$$
 lấy $k_1 = 10 \text{ mm}$

• Khoảng cách từ mặt cạnh ổ đến thành trong của hộp.

$$k_2 = (5...15)$$
 (mm) $l\hat{a}y k_2 = 10$ mm

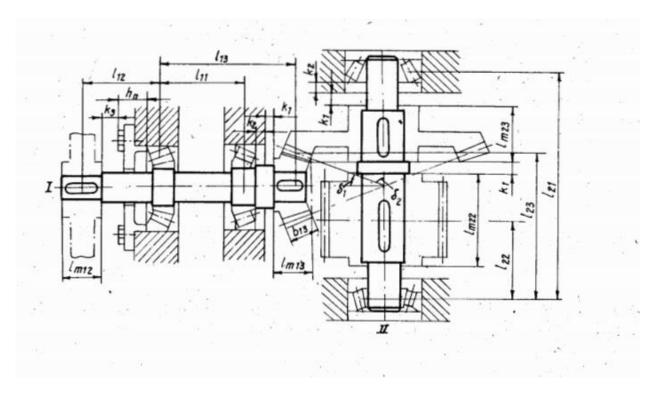
• Khoảng cách từ mặt mút của chi tiết quay đến nắp ổ.

$$k_3 = (10...20)$$
 (mm) lấy $k_3 = 10$ mm

• Chiều cao lắp ổ và đầu bulông.

$$h_n = (15...20) \text{ (mm)} \quad l\hat{a}y h_n = 20 \text{ mm}$$

d. Xác định chiều dài các đoạn trục

Ta có như sau:

k: số thứ tự của trục trong hộp giảm tốc, k=1,...t, với t là số trục của hộp giảm tốc (t=2 đối với hộp giảm tốc 1 cấp, t=3 đối với hộp giảm tốc 2 cấp v.v...).

i : số thứ tự của tiết diện trục trên đó láp các chi tiết có tham gia truyền tải trọng

i = 0 và 1 : các tiết diện trục lắp ổ;

i = 2...S, với s là số chi tiết quay (bánh đai, bánh ràng, bánh vít, trục vít, đĩa xích và khớp nối);

l_{kl}: khoảng cách giữa các gối đỡ 0 và 1 trên trục thứ k;

 l_{kj} : khoảng cách từ gối đỡ 0 đến tiết diện thứ i trên trục thứ k;

 l_{mki} : chiều dài mayơ của chi tiết quay thứ i (lắp trên tiết diện i) trên trục k, tính theo công thức (10.10)... (10.13) tùy theo loại chi tiết quay, trong đó thay d bằng d_k tính theo T_k ;

 l_{cki} - khoảng côngxôn (khoảng chìa) trên trục thứ k, tính từ chi tiết thứ i ở ngoài hộp giảm tốc đến gối đỡ

$$l_{cki} = 0.5. (l_{mki} + b_0) + k_3 + h_n$$
 (10.14)
 b_{ki} - chiêu rộng vành bánh rảng thứ i trên trục thứ k.

• Đối với trục I:

$$l_{12} = -l_{c12} = -\left(\frac{l_{m12}}{2} + k_3 + h_n + \frac{b_{01}}{2}\right) = -\left(\frac{59}{2} + 10 + 20 + \frac{19}{2}\right)$$

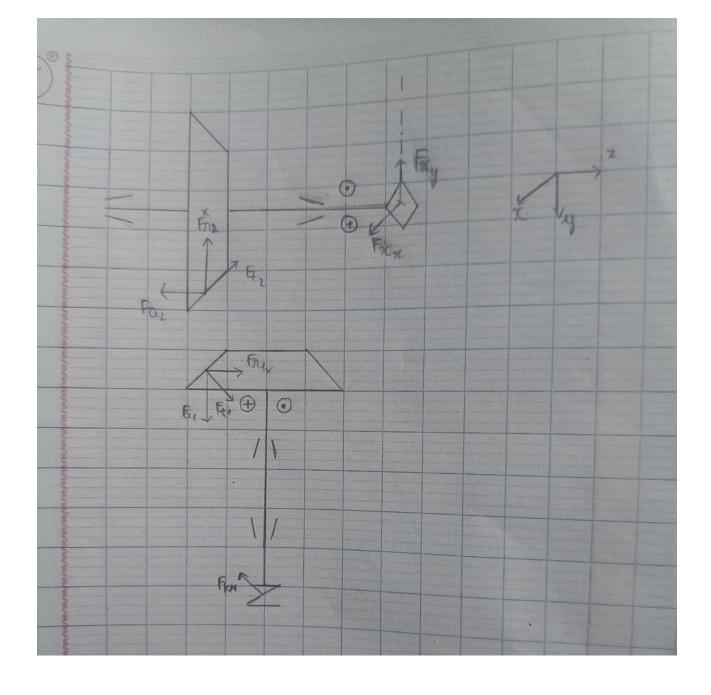
$$= -69 \ (mm)$$

$$l_{11} = (2,5..3)d_1 = (2,5...3)30 = (75...90) \ (mm)$$
Ta chọn l_{11} =83 (mm)

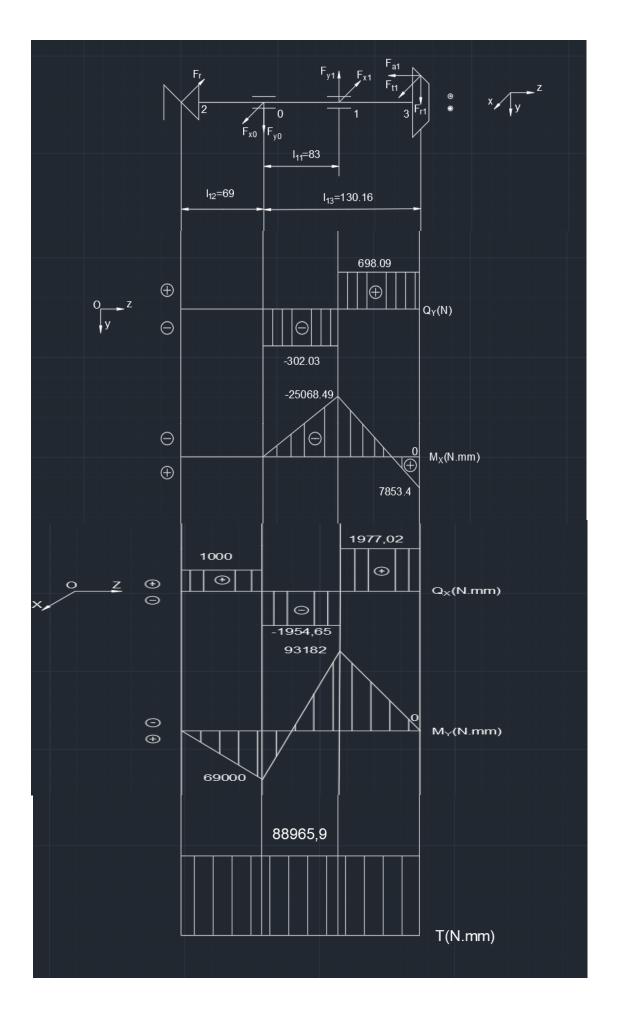
$$l_{13} = l_{11} + k_1 + k_2 + l_{m13} + 0.5(b_{01} - b_{13}cos(\delta_1)) = 83 + 10 + 10 + 39 + 0.5(19 - 44.cos(14'2'11'')) = 130.16 \text{ (mm)}$$

• Đối với trục II:

$$\begin{split} l_{22} &= 0.5(l_{m22} + b_{02}) + k_1 + k_2 = 0.5(54 + 23) + 10 + 10 \\ &= 58.5 \ (mm) \\ l_{23} &= l_{22} + 0.5(l_{m22} + b_{13}cos(\delta_2)) + k_1) \\ &= 58.5 + 0.5(54 + 44.cos(75°57′49″)) + 10 \\ &= 100.84 \ (mm) \\ l_{21} &= l_{m22} + l_{m23} + b_{02} + 3k_1 + 2k_2 = 54 + 52 + 23 + 3.10 + 2.10 \\ &= 179 \ (mm) \end{split}$$

4. Tính toán thiết kế trục I a. Sơ đồ đặt lực trên trục I

b. Xác định các lực tác dụng lên trục I

* Các lực tác dụng lên trục I gồm có:

- + Mô men xoắn từ trục động cơ truyền cho trục I, $T_I = 72794$ (Nmm);
- + Lực vòng: F_{t1} = 1977.02 (N)
- + Lực hướng tâm: $F_{r1} = F_{a2} = 698,09 (N)$
- + Lực dọc trục : $F_{a1} = F_{r2} = 174,52(N)$
- + Lực của khớp nổi: $F_r = 1000 (N)$

• Xác định các phản lực tại gối đỡ

Xét tổng moment trên gối đỡ (0) trên mặt phẳng yOz:

$$\sum M_{x(0)} = F_{y1}l_{11} + F_{a1}\frac{d_{a1}}{2} - F_{r1}l_{13} = 0$$

$$=> F_{y1} = \frac{F_{r1}l_{13} - F_{a1}\frac{d_{m1}}{2}}{l_{11}} = \frac{698,09 * 130,16 - 174,52 * \frac{90}{2}}{83} = 1000,12 (N)$$

Xét tổng các lực theo phương y:

$$\sum F_y = F_{y0} - F_{y1} + F_{r1} = 0$$

$$=> F_{y0} = F_{y1} - F_{r1} = 1000,12 - 698,09 = 302,03 (N)$$

Xét tổng moment trên gối đỡ (0) trên mặt phẳng xOz:

$$\sum M_{y(0)} = F_r l_{12} - F_{x1} l_{11} + F_{t_1} l_{13} = 0$$

$$= > F_{x1} = \frac{F_r l_{12} + F_{t_1} l_{13}}{l_{11}} = \frac{1000 * 69 + 1977,02 * 130,16}{83}$$

$$= 3931,67 (N)$$

Xét tổng các lực theo phương x:

$$\sum F_x = F_{x0} - F_{x1} - F_r + F_{t1} = 0$$

$$=>F_{x0}=-F_{t1}+F_r+F_{x1}=-1977,02+1000+3931,67=2954,65$$
 (N)

Vì lực F_{a1} quay quanh trục Ox nên tạo ra một moment:

$$M_{a1} = F_{a1} \frac{d_{a1}}{2} = 174,52 * \frac{90}{2} = 7853,4 (Nmm)$$

 $T_1 = F_{t1} * \frac{d_{a1}}{2} = 1977.02 * \frac{90}{2} = 88965,9 (N)$

• Tính toán đường kính của các trục tiết diện:

Theo phần chọn sơ bộ đường kính trục, ta có d_I^{sb} = 30 (mm), vật liệu chế tạo trục I là thép 45, tôi cải thiện, có $\sigma_b \ge 750$ MPa; theo bảng 10.5, ta có trị số của ứng suất cho phép của vật liệu chế tạo trục là: $[\sigma]$ = 63 MPa.

Đường kính trục tại các mặt cắt được xác định theo công thức:

$$d_i = \sqrt[3]{\frac{M_{tdi}}{0,1.[\sigma]}}$$

Trong đó: $[\sigma]$ là ứng suất cho phép của vật liệu chế tạo trục ($[\sigma]$ = 63 MPa)

M_{td} - Mô men tương đương trên các mặt cắt (Nmm)

Theo công thức 10.15[I] và 10.16[I] ta có:

$$M_{i} = \sqrt[2]{M_{yi}^2 + M_{xi}^2}$$

$$M_{td} = \sqrt[2]{M_i^2 + 0.75. T_i^2}$$

Trong đó: M_{yi} ; M_{xi} mô men uốn trong mặt phẳng yOz và xOz tại các tiết diện i .

Xét các mặt cắt tại trục I:

- Tại điểm (2): điểm lắp khớp nối
- Momen muốn $M_{x2} = M_{y2} = 0$
- Momen xoắn $M_{z2} = T_1 = 88965,9$ (N.mm);
- Momen tương đương trên mặt cắt (2):

$$M_{td2} = \sqrt{M_2 + 0.75. M_{z2}^2} = \sqrt{0.75.88965.9^2} = 77046.73 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (2):

$$d_2 = \sqrt[3]{\frac{M_{td2}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{77046,73}{0,1.63}} = 23.04(mm)$$
; Chọn $d_2 = 24$ mm

- Tại điểm (0) điểm có lắp ổ lăn:
- Momen uốn: $M_{x0} = 0(Nmm)$;
- Momen uốn: $M_{y0} = 69000 (Nmm)$;
- Momen xoắn: $M_{z0} = T_I = 88965,9(N.mm);$
- Momen tương đương trên mặt cắt (0):

$$M_0 = \sqrt{M_{x0}^2 + M_{y0}^2} = \sqrt[2]{0^2 + 69000^2} = 69000 (Nmm)$$

$$M_{\text{td0}} = \sqrt[2]{M_0^2 + 0.75. M_{z0}^2} = \sqrt[2]{69000^2 + 0.75.88965.9^2} = 103427.26 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (0):

$$d_0 = \sqrt[3]{\frac{M_{td0}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{103427,26}{0,1.63}} = 25,42 \ (mm)$$
. Ta chọn $d_0 = 30 \ mm$

- Tại điểm (1) điểm có ổ lăn :
- Momen uốn: $M_{x1} = 25068,49 (Nmm)$
- Momen uốn: $M_{y1} = 93182 (Nmm)$
- Mô men xoắn $M_{z1} = T_1 = 88965,9(N.mm)$
- Mô men tương đương trên mặt cắt (1):

$$M_1 = \sqrt[2]{M_{\chi 1}^2 + M_{y 1}^2} = \sqrt[2]{25068,49^2 + 93182^2} = 96495,15 (Nmm)$$

$$M_{td1} = \sqrt{M_1^2 + 0.75.M_{z1}^2} = \sqrt{96495.15^2 + 0.75.88965.9^2} = 123480.82 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (1):

$$d_1 = \sqrt[3]{\frac{M_{td1}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{123480,82}{0,1.63}} = 26,96 \text{ (mm)}; \text{ Chọn } d_1 = 30 \text{ mm}$$

• Tại vị trí (3) lắp bánh răng côn:

- Momen uốn $M_{x3} = 0$ (Nmm)
- Momen uốn $M_{v3} = 0$ (Nmm)
- Momen xoắn $M_{z3} = T_1 = 88965,9$ (Nmm)
- Momen tương đương trên mặt cắt (3):

$$M_3 = \sqrt[2]{M_{x3}^2 + M_{y3}^2} = \sqrt[2]{0^2 + 0^2} = 0 \ (Nmm)$$

$$M_{td3} = \sqrt{M_3^2 + 0.75. M_{z3}^2} = \sqrt{0^2 + 0.75.88965.9^2} = 77046.73 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (3):

$$d_3 = \sqrt[3]{\frac{M_{td3}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{77046,73}{0,1.63}} = 23,04 \text{ (mm)}; \text{ chọn } d_3 = 25 \text{ (mm)}.$$

c.Tính kiểm nghiệm trục về độ bền mỏi.

- Khi xác định đường kính trục theo công thức 10.17 [I], ta chưa xét tới các ảnh hưởng về độ bền mỏi của trục như đặc tính thay đổi của chu trình ứng suất, sự tập trung ứng suất, yếu tố kích thước, chất lượng bề mặt.... Vì vậy sau khi xác định được đường kính trục cần tiến hành kiểm nghiệm trục về độ bền mỏi có kể đến các yếu tố vừa nêu.
- Kết cấu của trục vừa thiết kế đảm bảo được độ bền mỏi nếu hệ số an toàn tại các tiết diện nguy hiểm thỏa mãn điều kiện sau đây theo công thức 10.19 [I]:

$$S_{j=} \frac{S_{\sigma j}.S_{\tau j}}{\sqrt{S_{\sigma j}^2 + S_{\tau j}^2}} \ge [s]$$

Trong đó:

[s] - hệ số an toàn cho phép,
$$s=(1,5....2,5)$$
; lấy [s]=2,5

 $s_{\sigma j}$, $s_{\tau j}$ - hệ số an toàn chỉ xét riêng ứng suất pháp và hệ số an toàn chỉ xét riêng ứng suất tiếp tại mặt cắt j:

$$s_{\sigma j} = \frac{\sigma_{-1}}{K_{\sigma dj}.\sigma_{aj} + \sigma_{mj}\psi_{\sigma}} (10.20)$$

$$S_{\tau j} = \frac{\tau_{-1}}{K_{\tau dj} \tau_{aj} + \psi_{\tau} \tau_{mj}}$$
 (10.21)

Với σ_{-1} , τ_{-1} - giới hạn mỏi uốn và xoắn ứng với chu kỳ đối xứng, với thép 45 có $\sigma_b = 750$ MPa.

$$\Rightarrow$$
  $\sigma_{-1} = 0,436$. $\sigma_b = 0,436$. $750 = 327$ MPa $\tau_{-1} = 0,58$. $\sigma_{-1} = 0,58$. $327 = 189,66$ MPa

 ψ_{σ} , ψ_{τ} - hệ số kể đến ảnh hưởng của trị số ứng suất trung bình tới độ bền mỏi, theo bảng 10. 7 [I], với $\sigma_b = 750$ MPa, ta có:

$$\psi_{\sigma} = 0.1; \ \psi_{\tau} = 0.05$$

Đối với trục quay, ứng suất uốn thay đổi theo chu kỳ đối xứng theo CT 10.22
 [I]:

$$\sigma_{\rm mj} = 0; \ \sigma_{\rm aj} = \sigma_{\rm maxj} = \frac{M_j}{W_j}$$

- σ_{aj} , τ_{aj} , σ_{mj} , τ_{mj} là biên độ và trị số trung bình của ứng suất pháp và tiếp tại mặt cắt mà ta đang xét. Khi trục quay một chiều ứng suất xoắn thay đổi theo chu kỳ mạch động, theo CT 10.23 [I]:

$$au_{
m mj} = au_{
m aj} = rac{ au_{
m max\,\it j}}{2} = rac{T_{\it j}}{2.W_{\it oi}}$$

Với W_j , W_{oj} – momen cản uốn và momen cản xoắn tại mặt cắt đang xét.

Ta kiểm nghiệm cho mặt cắt tại điểm có lắp ổ lăn (0) và (1).

• Kiểm nghiệm cho mặt cắt (1):

Theo công thức 10.15[I], ta có:

$$M_1 = \sqrt[2]{M_{\chi 1}^2 + M_{y 1}^2} = \sqrt[2]{25068,49^2 + 93182^2} = 96495,15 (Nmm)$$

Theo bảng 10.6[I] tính momen chống uốn và chống xoắn cho mặt cắt 3 của trục I:

$$W_1 = \frac{\pi . d_1^3}{32} - \frac{b . t_1 . (d_1 - t_1)^2}{2 d_3} = \frac{3,14.30^3}{32} - \frac{8.5 . (30 - 5)^2}{2.30} = 2232,71 \text{ (mm}^3)$$

Trong đó:

b là chiều rộng rãnh then bằng: b=8 mm (tra bảng 9.1b[1])

 t_1 là chiều sâu của rãnh then: t_1 = 5 mm (tra bảng 9.1b[1]))

$$\Rightarrow \sigma_{m1} = 0; \ \sigma_{a1} = \frac{M_1}{W_1} = \frac{96495,15}{2232,71} = 43,22 \ (N/mm^2)$$

Úng suất xoắn:

$$T_{1} = T_{I} = 88965,9 \text{ (Nmm)};$$

$$W_{01} = \frac{\pi . d_{1}^{3}}{16} - \frac{b . t_{1} . (d_{1} - t_{1})^{2}}{2d_{1}}$$

$$= \frac{3,14.30^{3}}{16} - \frac{8.5. (30 - 5)^{2}}{2.30} = 4882,08 (mm^{3})$$

$$\Rightarrow \quad \tau_{a1} = \tau_{m1} = \frac{T_{1}}{2.W_{01}} = \frac{88965,9}{2.4882.08} = 9,11 (N/mm^{2})$$

Hệ số $K_{\sigma dj}$ và $K_{\tau dj}$ được xác định theo các CT10.25[I]; CT10.26[I]:

$$\mathbf{K}_{\sigma dj} = \frac{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_{\sigma}} + K_{x} - 1}{K_{y}}$$

$$\mathbf{K}_{\tau dj} = \frac{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_{\tau}} + K_{x} - 1}{K_{y}}$$

Trong đó:

 K_x - hệ số tập trung ứng suất do trạng thái bề mặt phụ thuộc vào phương pháp gia công và độ nhẵn bóng bề mặt. Theo bảng 10.8 [I] ta có:

$$K_x = 1,1 \text{ với } \sigma_b = 750 \text{ MPa, tiện đạt } R_a 2,5...0,63;$$

 K_y - hệ số tăng bền bề mặt trục nhẵn, tra bảng 10. 9 [1], ta dùng phương pháp gia công thấm cacbon tăng bền bề mặt, ta có: $K_y = [1,4...1,5]$. Chọn $K_y=1,5$.

 ϵ_{σ} , ϵ_{τ} - hệ số kể đến ảnh hưởng kích thước mặt cắt trục, đối với trục làm bằng vật liệu thép Cacbon có đường kính $d_1=30$ (mm),

theo bảng 10. 10 [I], ta có:
$$\varepsilon_{\sigma} = 0.88$$
; $\varepsilon_{\tau} = 0.81$

 K_{σ} , K_{τ} - trị số của hệ số tập trung ứng suất thực tế trên bề mặt trục, đối với trục có rãnh then và gia công bằng dao phay ngón.

Theo bảng 10.12[I], ta có với $\sigma_b = 750 \text{ MPa} = K_{\sigma} = 2.01; K_{\tau} = 1.88$

Thay các giá trị trên vào công thức ta được:

$$K_{\text{od1}} = \frac{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_{\sigma}} + K_{x} - 1}{K_{y}} = \frac{\frac{2,01}{0,88} + 1,1 - 1}{1,5} = 1,59$$

$$K_{\tau d1} = \frac{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_{\tau}} + K_{x} - 1}{K_{y}} = \frac{\frac{1,88}{0.81} + 1,1 - 1}{1,5} = 1,61$$

Thay các kết quả trên vào CT 10.20[I]; CT10.21[I], ta tính được:

$$s_{\sigma 1} = \frac{\sigma_{-1}}{K_{\sigma d3}.\sigma_{q1} + \psi_{\sigma}.\sigma_{m1}} = \frac{327}{1,59.43,22 + 0,1.0} = 4,76$$

$$s_{\tau 1} = \frac{\tau_{-1}}{K_{\tau d1}.\tau_{a1} + \psi_{\tau}.\tau_{m1}} = \frac{189,66}{1,61.9,11 + 0,05.9,11} = 12,54$$

Theo CT 10,19[I], ta tính được:

$$s_1 = \frac{s_{\sigma 1}.s_{\tau 1}}{\sqrt{s_{\sigma 1}^2 + s_{\tau 1}^2}} = \frac{4.76.12,54}{\sqrt{4,76^2 + 12,54^2}} = 4,45 > [s] = 2,5 = 8 \text{ mặt cắt (1) đủ bền}$$

độ bền mỏi

Xét các mặt cắt tương tự cho mặt cắt (0), ta được:

$$s_0 = 2,78 \ge 2,5 (\text{đủ độ } b \text{ền } m \text{ỏ} i)$$

d. Kiểm nghiệm độ bền tĩnh của trục

Tại mặt cắt (1) là mặt cắt nguy hiểm, kiểm nghiệm độ bền tĩnh của trục tại mặt (1)

$$\begin{split} \sigma_{td1} &= \sqrt{\sigma_1^2 + 3\tau_1^2} \leq \left[\sigma\right] (10.16\text{-}[1]) \\ \sigma_1 &= \frac{M_{max}}{0.1.d_1^3} \qquad \tau_1 = \frac{T_{max}}{0.1.d_1^3} (10.17\text{-}[1]) \end{split}$$

Lai có:

$$M_{1max} = M_1 = \sqrt{M_{x1}^2 + M_{y1}^2} = \sqrt[2]{25068,49^2 + 93182^2} = 96495,15 (Nmm)$$

 $T_1 = T_{1max} = 88965,9 (Nmm)$

Thế vào công thức trên ta được:

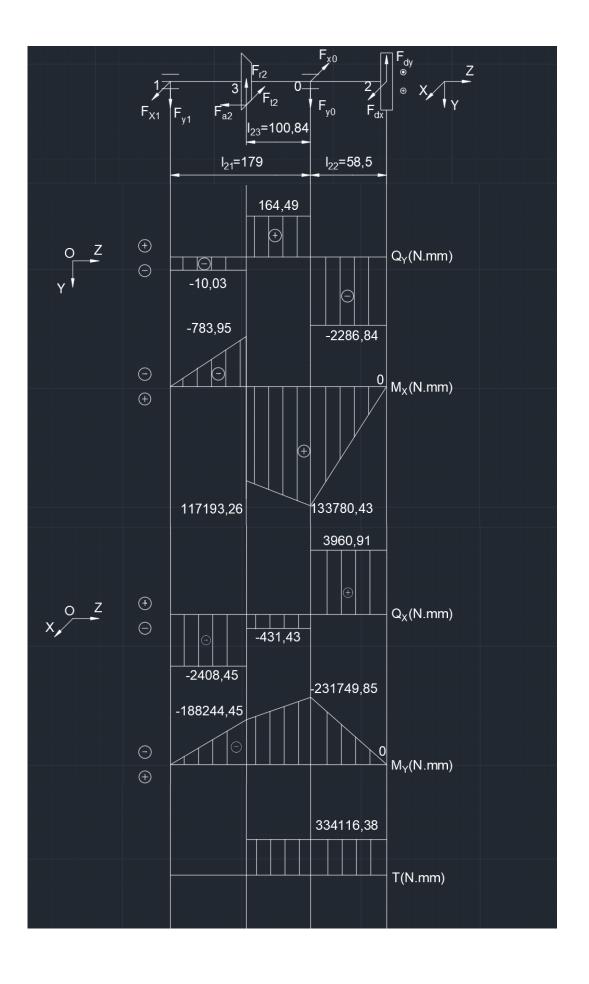
$$\sigma_1 = \frac{M_{1max}}{0.1.d_1^3} = \frac{96495.15}{0.1.30^3} = 35.74 \,(MPa)$$

$$\tau_1 = \frac{T_{max}}{0,1. d_1^3} = \frac{88965,9}{0,1.30^3} = 32,95 \,(MPa)$$

$$\Rightarrow \sigma_{td1} = \sqrt{\sigma_1^2 + 3\tau_1^2} = \sqrt{35,74^2 + 3.32,95^2} = 67,34 \ (MPa) \le [\sigma] = 0,8.\sigma_{ch} = 0,8.450 = 360 \ (MPa) \ (\text{thỏa mãn điều kiện bền})$$

5. Tính toán thiết kế trục II

a. Sơ đồ đặt lực trên trục II

b. Xác định các lực tác dụng lên trục II:

+ Lực vòng: $F_{t2} = F_{t1} = 1977,02(N)$

+Lực hướng trục: $F_{a2} = F_{r1} = 698,09 (N)$

+ Lực hướng kính: $F_{r2} = F_{a1} = 174,52(N)$

- Lực của đĩa xích tác dụng lên trục:

Vì đường nối tâm của bộ truyền đai làm với phương ngang 1 góc $\alpha = 30^{\circ}$ do đó lực F_r từ đĩa xích tác dụng lên trục được phân tích thành hai lực: $F_r = 4573.67$ (N)

$$F_{dx} = F_r cos(\alpha) = 4573.67. cos(30) = 3960,91(N)$$

$$F_{dy} = F_r sin(\alpha) = 4573.67. sin(30) = 2286,84(N)$$

c. Tính toán phản lực tại các gối đỡ (0) và (1)

- Giả sử chiều của các phản lực tại các gối đỡ (0) và (1) theo hai phương x và y như hình vẽ. Ta tính toán được các thông số như sau:

+ Xét moment trên mặt phẳng (yOz):

$$\sum M_{X(0)} = -F_{r2}l_{23} + F_{y1}l_{21} + F_{dy}l_{22} - F_{a2}\frac{a_{m2}}{2} = 0$$

$$=> F_{y1} = \frac{F_{r2}l_{23} + F_{a2}\frac{d_{m2}}{2} - F_{dy}l_{22}}{l_{21}}$$
$$= \frac{174,52.100,84 + 698,09.\frac{338}{2} - 2286,84.58,5}{179} = 10.03(N)$$

+ Xét các lực theo phương y:

$$\sum F_y = F_{y0} - F_{r2} + F_{y1} - F_{dy} = 0$$

$$=>F_{y0}=F_{r2}-F_{y1}+F_{dy}=174,52-10,03+2286,84=2451,33 (N)$$

+ Xét moment trên mặt phẳng (xOz):

$$\sum M_{y(0)} = -F_{t2}l_{23} + F_{x1}l_{21} - F_{dx}l_{22} = 0$$

$$F_{x1} = \frac{F_{t2}l_{23} + F_{dx}l_{22}}{l_{21}} = \frac{1977,02.100,84 + 3960,91.58,5}{179} = 2408,45(N)$$

+ Xét các lực theo phương x:

$$\sum F_x = -F_{x0} - F_{t2} + F_{x1} + F_{dx} = 0$$

$$F_{x0} = F_{dx} + F_{x1} - F_{t2} = 3960,91 + 2408,45 - 1977,02 = 4392,34 (N)$$

+ Mô men gây ra trên bánh răng hai:

$$M_{a2} = F_{a2}.\frac{d_{m2}}{2} = 698,09.\frac{338}{2} = 117977,21 (Nmm)$$

$$T_2 = F_{t2}.\frac{d_{m2}}{2} = 1977,02.\frac{338}{2} = 334116,38 (Nmm)$$

Xét các mặt cắt tại trục II:

- Tại điểm (2): điểm lắp đĩa xích bị động
- Momen muốn $M_{x2} = M_{y2} = 0$
- Momen xoắn $M_{z2} = T_2 = 334116,38$ (N.mm);
- Momen tương đương trên mặt cắt (2):

$$M_{\text{td2}} = \sqrt{M_2 + 0.75. M_{z2}^2} = \sqrt{0.75.334116.38^2} = 289353.27(Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (2):

$$d_2 = \sqrt[3]{\frac{M_{td2}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{289353,27}{0,1.63}} = 35.8(mm)$$
; Chọn $d_2 = 36$ mm

- Tại điểm (1) điểm có lắp ổ lăn:
- Momen uốn: $M_{x1} = 0$ (Nmm);
- Momen uốn: $M_{y1} = 0 (Nmm)$;

- Momen xoắn: $M_{z1} = 0$ (N.mm);
- Momen tương đương trên mặt cắt (0):

$$M_{\text{tdl}} = \sqrt[2]{M_1^2 + 0.75. M_{z1}^2} = 0 \ (Nmm)$$

Chon $d_1 = 40 \text{ mm}$

• Tại điểm (0) - điểm có ổ lăn :

- Momen uốn: $M_{x0} = 133780,43 (Nmm)$
- Momen uốn: $M_{y0} = 231749,85 (Nmm)$
- Mô men xoắn $M_{z0} = T_1 = 334116,38$ (N.mm)
- Mô men tương đương trên mặt cắt (1):

$$M_0 = \sqrt[2]{M_{x0}^2 + M_{y0}^2} = \sqrt[2]{133780,43^2 + 231749,85^2} = 267591,47 (Nmm)$$

$$M_{td0} = \sqrt{M_0^2 + 0.75. M_{z0}^2} = \sqrt{267591.47^2 + 0.75.334116.38^2} = 394119.92 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (0):

$$d_0 = \sqrt[3]{\frac{M_{td0}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{394119,92}{0,1.63}} = 39,7 \ (mm); \text{ Chọn } d_0 = 40 \ \text{mm}$$

- Tại vị trí (3) lắp bánh răng côn:
- Momen uốn $M_{x3} = 117193,26 (Nmm)$
- Momen uốn $M_{y3} = 188244,45(Nmm)$
- Momen xoắn $M_{z3} = T_1 = 334116,38$ (Nmm)
- Momen tương đương trên mặt cắt (3):

$$M_3 = \sqrt[2]{M_{\chi 3}^2 + M_{y 3}^2} = \sqrt[2]{117193,26^2 + 188244,45^2} = 221743,62 (Nmm)$$

$$M_{td3} = \sqrt{M_3^2 + 0.75. M_{Z3}^2} = \sqrt{221743.62^2 + 0.75.334116.38^2} = 364548.42 (Nmm)$$

- Kích thước của trục tại mặt cắt (3):

$$d_3 = \sqrt[3]{\frac{M_{td3}}{0,1.[\sigma]}} = \sqrt[3]{\frac{364548,42}{0,1.63}} = 38,68 \text{ (mm)}; \text{ chọn } d_3 = 45 \text{ (mm)}.$$

d. Tính kiểm nghiệm trục về độ bền mỏi.

- Khi xác định đường kính trục theo công thức 10.17 [I], ta chưa xét tới các ảnh hưởng về độ bền mỏi của trục như đặc tính thay đổi của chu trình ứng suất, sự tập trung ứng suất, yếu tố kích thước, chất lượng bề mặt.... Vì vậy sau khi xác định được đường kính trục cần tiến hành kiểm nghiệm trục về độ bền mỏi có kể đến các yếu tố vừa nêu.
- Kết cấu của trục vừa thiết kế đảm bảo được độ bền mỏi nếu hệ số an toàn tại các tiết diện nguy hiểm thỏa mãn điều kiện sau đây theo công thức 10.19 [I]:

$$S_{j=} \frac{S_{\sigma j}.S_{\tau j}}{\sqrt{S_{\sigma j}^2 + S_{\tau j}^2}} \ge [s]$$

Trong đó:

[s] - hệ số an toàn cho phép, s=(1,5....2,5); lấy [s]=2,5

 $s_{\sigma j}$, $s_{\tau j}$ - hệ số an toàn chỉ xét riêng ứng suất pháp và hệ số an toàn chỉ xét riêng ứng suất tiếp tại mặt cắt j:

$$s_{\sigma j} = \frac{\sigma_{-1}}{K_{\sigma di}.\sigma_{ai} + \sigma_{mi}\psi} (10.20)$$

$$s_{\tau j} = \frac{\tau_{-1}}{K_{xdj}\tau_{aj} + \psi_{\tau}\tau_{mj}}$$
 (10.21)

Với σ_{-1} , τ_{-1} - giới hạn mỏi uốn và xoắn ứng với chu kỳ đối xứng, với thép 45 có $\sigma_b = 750$ MPa.

$$\Rightarrow$$
  $\sigma_{-1} = 0,436$. $\sigma_b = 0,436$. $750 = 327$ MPa $\tau_{-1} = 0,58$. $\sigma_{-1} = 0,58$. $327 = 189,66$ MPa

 ψ_{σ} , ψ_{τ} - hệ số kể đến ảnh hưởng của trị số ứng suất trung bình tới độ bền mỏi, theo bảng 10. 7 [I], với $\sigma_b=750$ MPa, ta có:

$$\psi_{\sigma} = 0.1; \ \psi_{\tau} = 0.05$$

Đối với trục quay, ứng suất uốn thay đổi theo chu kỳ đối xứng theo CT 10.22
[I]:

$$\sigma_{\rm mj} = 0; \ \sigma_{\rm aj} = \sigma_{\rm maxj} = \frac{M_j}{W_j}$$

- σ_{aj} , τ_{aj} , σ_{mj} , τ_{mj} là biên độ và trị số trung bình của ứng suất pháp và tiếp tại mặt cắt mà ta đang xét. Khi trục quay một chiều ứng suất xoắn thay đổi theo chu kỳ mạch động, theo CT 10.23 [I]:

$$\tau_{\rm mj} = \tau_{\rm aj} = \frac{\tau_{{\rm max}\,j}}{2} = \frac{T_j}{2.W_{oi}}$$

Với W_j , W_{oj} – momen cản uốn và momen cản xoắn tại mặt cắt đang xét.

Ta kiểm nghiệm cho mặt cắt tại điểm có lắp ổ lăn (0) và (1).

• Kiểm nghiệm cho mặt cắt (3):

Theo công thức 10.15[I], ta có:

$$M_3 = \sqrt[2]{M_{\chi 3}^2 + M_{y 3}^2} = \sqrt[2]{117193,26^2 + 188244,45^2} = 221743,62 (Nmm)$$

Theo bảng 10.6[I] tính momen chống uốn và chống xoắn cho mặt cắt 3 của trục I:

$$W_3 = \frac{\pi \cdot d_3^3}{32} - \frac{b \cdot t_1 \cdot (d_3 - t_1)^2}{2d_3} = \frac{3.14.45^3}{32} - \frac{14.5.5 \cdot (45 - 5.5)^2}{2.45} = 7606,76 \text{ (mm}^3)$$

Trong đó:

b là chiều rộng rãnh then bằng: b=14 mm (tra bảng 9.1b[1])

 t_1 là chiều sâu của rãnh then: t_1 = 5.5 mm (tra bảng 9.1b[1]))

$$\Rightarrow$$
  $\sigma_{m3} = 0$; $\sigma_{a3} = \frac{M_3}{W_3} = \frac{221743,62}{7606,76} = 29,15 \text{ (N/mm}^2)$

Úng suất xoắn:

$$T_3 = T_2 = 334116,38$$
 (Nmm);

$$W_{03} = \frac{\pi . d_3^3}{16} - \frac{b . t_1 . (d_3 - t_1)^2}{2 d_3}$$
$$= \frac{3.14.45^3}{16} - \frac{14.5.5 . (45 - 5.5)^2}{2.45} = 16548,4 (mm^3)$$

$$\Rightarrow$$
  $\tau_{a3} = \tau_{m3} = \frac{T_3}{2.W_{03}} = \frac{334116,38}{2.16548,4} = 10,1(N/mm^2)$

Hệ số $K_{\sigma dj}$ và $K_{\tau dj}$ được xác định theo các CT10.25[I]; CT10.26[I]:

$$K_{\text{odj}} = \frac{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_{\sigma}} + K_{x} - 1}{K_{y}}$$

$$\mathbf{K}_{\tau \mathrm{dj}} = \frac{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_{\tau}} + K_{x} - 1}{K_{y}}$$

Trong đó:

 K_x - hệ số tập trung ứng suất do trạng thái bề mặt phụ thuộc vào phương pháp gia công và độ nhẵn bóng bề mặt. Theo bảng 10.8 [I] ta có :

$$K_x = 1.1 \text{ với } \sigma_b = 750 \text{ MPa}, \text{ tiện đạt } R_a 2.5...0,63;$$

 K_y - hệ số tăng bền bề mặt trục nhẵn, tra bảng 10. 9 [1], ta dùng phương pháp gia công thấm cacbon tăng bền bề mặt, ta có: $K_y = [1,4...1,5]$. Chọn $K_y=1,5$.

 ϵ_{σ} , ϵ_{τ} - hệ số kể đến ảnh hưởng kích thước mặt cắt trục, đối với trục làm bằng vật liệu thép Cacbon có đường kính $d_3=40$ (mm),

theo bảng 10. 10 [I], ta có:
$$\epsilon_{\sigma}=0.85;\,\epsilon_{\tau}=0.78$$

 K_{σ} , K_{τ} - trị số của hệ số tập trung ứng suất thực tế trên bề mặt trục, đối với trục có rãnh then và gia công bằng dao phay ngón.

Theo bảng 10.12[I], ta có với $\sigma_b = 750 \text{ MPa} = > K_{\sigma} = 2.01; K_{\tau} = 1.88$

Thay các giá trị trên vào công thức ta được:

$$K_{\text{od3}} = \frac{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_{\sigma}} + K_{x} - 1}{K_{y}} = \frac{\frac{2,01}{0,85} + 1,1 - 1}{1,5} = 1,64$$

$$K_{\tau d3} = \frac{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_{\tau}} + K_{x} - 1}{K_{y}} = \frac{\frac{1,88}{0,78} + 1,1 - 1}{1,5} = 1,67$$

Thay các kết quả trên vào CT 10.20[I]; CT10.21[I], ta tính được:

$$s_{\sigma 3} = \frac{\sigma_{-1}}{K_{\sigma d3}.\sigma_{q3} + \psi_{\sigma}.\sigma_{m3}} = \frac{327}{1,64.29,15 + 0,1.0} = 6.84$$

$$s_{\tau 3} = \frac{\tau_{-1}}{K_{\tau d3}.\tau_{a3} + \psi_{\tau}.\tau_{m3}} = \frac{189,66}{1,78.10,1 + 0,05.10,1} = 10,26$$

Theo CT 10,19[I], ta tính được:

$$s_3 = \frac{s_{\sigma 3}.s_{\tau 3}}{\sqrt{s_{\sigma 3}^2 + s_{\tau 3}^2}} = \frac{6,84.10,26}{\sqrt{6,84^2 + 10,26^2}} = 5,69 > [s] = 2,5 => mặt cắt (3) đủ bền$$

độ bền mỏi

Xét các mặt cắt tương tự cho mặt cắt (0) ta được:

$$\{s_0 = 5,17 \ge 2,5 (\text{đủ độ } b \text{ền } m \text{ỏ} i) \}$$

e. Kiểm nghiệm độ bền tĩnh của trục

Tại mặt cắt (0) là mặt cắt nguy hiểm, kiểm nghiệm độ bền tĩnh của trục tại mặt (0)

$$\begin{split} \sigma_{td0} &= \sqrt{\sigma_0^2 + 3\tau_0^2} \leq \left[\sigma\right] (10.16\text{-}[1]) \\ \sigma_0 &= \frac{M_{max}}{0.1.d_0^3} \qquad \tau_0 = \frac{T_{max}}{0.1.d_0^3} (10.17\text{-}[1]) \end{split}$$

Lại có:

$$M_{2max} = M_0 = \sqrt{M_{x0}^2 + M_{y0}^2} = \sqrt{267591,47^2 + 334116,38^2}$$

= 428064,19(Nmm)

$$T_0 = T_{2max} = 334116,38 (Nmm)$$

Thế vào công thức trên ta được:

$$\sigma_1 = \frac{M_{max}}{0.1.d_0^3} = \frac{428064.19}{0.1.40^3} = 66.89$$

$$\tau_0 = \frac{T_{max}}{0,1.\,d_0^3} = \frac{334116,38}{0,1.\,40^3} = 52,21 \; (MPa)$$

$$\Rightarrow \sigma_{td1} = \sqrt{\sigma_1^2 + 3\tau_1^2} = \sqrt{66.89^2 + 3.52.21^2} = 112.48 \ (MPa) \le [\sigma] = 360 \ (MPa) \ (\text{thỏa mãn điều kiện bền})$$

PHẦN THEN, Ổ LĂN, KHỚP NỐI

A. THEN

1. Chon then

1. Chin then											
Đường kính	Kích t	hước	Chiều sau	rãnh then	Bán kính góc						
trục d	tiết diệ	n then			lượn rãnh then r						
	b	h	Trên trục	Trên	Nhỏ nhất	Lớn nhất					
			t1	Mayo t2							
$d_{12} = 24 \text{ mm}$	8	7	4	2,8	0,16	0,25					
$d_{13} = 25 \text{ mm}$	8	7	4	2,8	0,16	0,25					
$d_{22} = 36 \text{ mm}$	10	10 8		3,3	0,25	0,4					
$d_{23} = 45 \text{ mm}$	14 9		5,5	3,8	0,25	0,4					

Chiều dài then được tính theo công thức: $l_t = (0.8 \div 0.9) lm$

$$l_{t_{12}} = (0.8 \div 0.9) * 59 = 48mm$$

$$lt_{13} = (0.8 \div 0.9) * 39 = 32mm$$

$$lt_{22} = (0.8 \div 0.9) * 54 = 45mm$$

$$l_{t_{23}} = (0.8 \div 0.9) * 52 = 40mm$$

2. Kiểm nghiệm độ bền dập và độ bền cắt

Điều kiện bền dập của then:

Với vật liệu thép C45, lắp cố định, tải trọng tỉnh $[\sigma_d] = 150~MPa$

$$\sigma_{dj} = \frac{2T_j}{(h - t_1)d_i l_{tj}} \le [\sigma_d]$$

- Điều kiên bền cắt của then:

Với vật liệu thép C45, tải trọng tỉnh $[\tau_c]=60 \div 90~MPa$

$$\sigma_{cj} = \frac{2T_j}{d_j l_{tj} b} \le [\tau_c]$$

K	Kết quả tính kiểm nghiệm then đối với các chi tiết gắn then											
d(mm)	l_t bxh t_1 $T(Nmm)$ $\sigma_d(MPa)$ τ_c											
24	48	8x7	4	72794	42,13	15,8						
25	32	8x7	4	72794	63,19	23,7						
36	45	10x8	5	278352	114,55	34,36						
45	44	14x9	5,5	278352	80,33	20,08						

B. Ô LĂN

1. TRUC 1

a) Thông số đầu vào:

- Phản lực tại 0: $F_{x0}=2954,65N, F_{y0}=302,03N$ => $F_{r0}=\sqrt{{F_{x0}}^2+{F_{y0}}^2}=\sqrt{2954,65^2+302,03^2}=2970,04N$

- Phản lực tại 1: $F_{x1}=3931,67N, F_{y1}=1000,12N$ => $F_{r1}=\sqrt{F_{x1}^2+F_{y1}^2}=\sqrt{3931,67^2+1000,12^2}=4056,88N$

- Lực dọc trục $F_a = 174,52N$
- Số vòng quay của trục 1: $n = 715 \ vg/ph$
- Thời gian làm việc của ổ: $L_h = 18000 \ gi$ ờ

b) Chọn loại ổ lăn:

Do $\frac{F_a}{F_{r0}}$ = 0,06 < 0,3 và đường kính lắp ổ d = 30mm nên chọn ổ đũa côn cỡ trung có các thông số sau:

Kí hiệu	d(mm)	D(mm)	α(°)	C(kN)	$C_0(kN)$
7306	30	72	13,5	40	29,9

c) Tính kiểm nghiệm khả năng tải của ổ.

Ta tiến hành kiểm nghiệm cho tải chịu tải trọng lớn hơn

- Tải trọng động quy ước Q đối với ổ đũa côn một dãy:

$$Q = (XVF_r + YF_a)k_tk_d$$

Trong đó:

 $F_r = 698.09N$, $F_a = 174,52N$: lần lượt là tải trọng hướng tâm và tải trọng dọc trục.

V: hệ số kể đến vòng nào quay, với vòng trong quay V=1

 k_t : hệ số kể đến ảnh hưởng của nhiệt độ, với nhiệt độ làm việc dưới $100^{\rm o}{\rm C}~k_t=1.$

 k_{d} : hệ số kể đến đặc tính tải trọng, với tải trong không đổi $k_{\mathrm{d}}=1$

X: hệ số tải trọng hướng tâm.

Y: hệ số tải trọng dọc trục.

Ta có:

$$e = 1.5tg\alpha = 1.5 * tg(13.5) = 0.36$$

Đồng thời:

$$\frac{F_a}{VF_r} = \frac{174,52}{698,09} = 0,25 < e => X = 1, Y = 0$$

$$=> Q = (XVF_r + YF_a)k_tk_d$$

$$= (1*1*698,09 + 0*174,52)*1*1 = 0,698 kN$$

Tuổi thọ thời gian làm việc:

$$L = \frac{60 * n * L_h}{10^6} = \frac{60 * 715 * 18000}{10^6} = 772,2 \ triệu vòng quay$$

Khả năng tải động:

Do sử dụng ổ đũa nên m=10/3

$$C_d = Q. \sqrt[m]{L} = 0.698. \sqrt[3]{772.2} = 6.41kN < C = 40kN$$

=> Đảm bảo khả năng tải động

- Khả năng tải tỉnh:

$$Q_t = X_o F_r + Y_o F_a$$

Trong đó

 $F_r = 698,09N, F_a = 174,52N$: lần lượt là tải trọng hướng tâm và tải trọng dọc trục.

 $X_o = 0.5$: hệ số tải trọng hướng tâm.

 $Y_o = 0.22 cotg(13.5) = 0.92$: hệ số tải trọng dọc trục.

$$=> Q_t = X_o F_r + Y_o F_a$$

= 0.5 * 698,09 + 0,92 * 174,52 = 0,51 $kN < C_0 = 29,9kN$

=> Đảm bảo khả năng tải động

2. TRUC 2

- a) Thông số đầu vào:
  - Phản lực tại (0): $F_{x0} = 4392,34N, F_{y0} = 2451,33N$

=>
$$F_{r0} = \sqrt{F_{x0}^2 + F_{y0}^2} = \sqrt{4392,34^2 + 2451,33^2} = 5030,08N$$

- Phản lực tại (1): $F_{x1} = 2408,45N, F_{y1} = 10,03N$

=>
$$F_{r1} = \sqrt{F_{x1}^2 + F_{y1}^2} = \sqrt{2408,45^2 + 10,03^2} = 2408,47N$$

- Lực dọc trục $F_a = 698,09N$
- Số vòng quay của trục 2: $n = 178,75 \ vg/ph$
- Thời gian làm việc của ổ: $L_h = 18000 \ gi$ ờ

b) Chọn loại ổ lăn:

Do $\frac{F_a}{F_{ro}}$ = 0.14 < 0.3 và đường kính lắp ổ d = 40mm nên chọn ổ đũa côn cỡ trung có các thông số sau:

Kí hiệu	d(mm)	D(mm)	α(°)	C(kN)	$C_0(kN)$
7308	40	90	10,5	61	46

c) Tính kiểm nghiệm khả năng tải của ổ.

Ta tiến hành kiểm nghiệm cho tải chịu tải trọng lớn hơn

- Tải trọng động quy ước Q đối với ổ bi đỡ chặn:

$$Q = (XVF_r + YF_a)k_tk_{\bar{d}}$$

Trong đó:

 $F_r = 174,52N$, $F_a = 698,09N$: lần lượt là tải trọng hướng tâm và tải trọng dọc trục.

V: hệ số kể đến vòng nào quay, với vòng trong quay V=1

 k_t : hệ số kể đến ảnh hưởng của nhiệt độ, với nhiệt độ làm việc dưới 100° C $k_t=1$.

 $k_{\rm d}$: hệ số kể đến đặc tính tải trọng, với tải trong không đổi $k_{\rm d}=1$

X: hệ số tải trọng hướng tâm.

Y: hệ số tải trọng dọc trục.

Ta có:

$$e = 1.5tg\alpha = 1.5 * tg(10.5) = 0.27$$

Đồng thời:

$$\frac{F_a}{VF_r} = \frac{698,09}{174,52} = 4 > e \implies X = 0,4, Y = 0,4 \cot g(10,5) = 2,16$$

$$=> Q = (XVF_r + YF_a)k_tk_d$$

$$= (0,4 * 1 * 174,52 + 2,16 * 698,09) * 1 * 1 = 1.57kN$$

Tuổi thọ thời gian làm việc:

$$L = \frac{60*n*L_h}{10^6} = \frac{60*178.75*18000}{10^6} = 193,05 \; triệu \, vòng \; quay$$

Khả năng tải tỉnh:

Do sử dụng ổ đũa nên m=10/3

$$C_d = Q. \sqrt[m]{L} = 1.57\sqrt[3]{193.05} = 9.07kN < C = 61kN$$

=> Đảm bảo khả năng tải động

- Khả năng tải tỉnh:

$$Q_t = X_o F_r + Y_o F_a$$

Trong đó

 $F_r = 174,52N, F_a = 698,09N$: lần lượt là tải trọng hướng tâm và tải trọng dọc trục.

 $X_0 = 0.5$: hệ số tải trọng hướng tâm.

 $Y_o = 0.22 cot g(10.5) = 1.19$: hệ số tải trọng dọc trục.

$$=> Q_t = X_o F_r + Y_o F_a$$

= 0.5 * 174,52 + 1,19 * 698,09 = 0,92 $kN < C_0 = 46kN$

=> Đảm bảo khả năng tải tỉnh

C. KHỚP NỐI

- 1. Thông số đầu vào
  - Mômen trên trục 1: T = 72794Nmm
  - Số vòng quay: n = 715 vg/ph
- 2. Chọn nối trục
  - Chọn khớp nối vòng đàn hồi.
- 3. Tính kiểm nghiệm bền
  - Mômen xoắn tính toán:

$$T_t = k * T = 1.8 * 72794 = 131029,2 Nmm$$

Trong đó:

T: là mômen danh nghĩa truyền qua khớp nối. k = 1.8: hê số chế đô làm việc (xích tải).

Với T_t đã tính tra bảng được:

$$Z = 6$$
; $D_0 = 105mm$; $d_c = 14mm$; $l_3 = 28mm$; $l_0 = l_1 + \frac{l_2}{2} = 30 + \frac{32}{2} = 46mm$

+ Điều kiện sức bền dập của vòng đàn hồi:

$$\sigma_d = \frac{2kT}{ZD_0d_cl_3} = \frac{2*1.8*72794}{6*105*14*28} = 1,06 MPa \le [\sigma]_d = 3 MPa$$

- => thõa mản điều kiện về sức bền dập của vòng đàn hồi.
- + Điều kiện sức bền dập của chốt:

$$\sigma_u = \frac{kTl_0}{0.1d_c{}^3D_0Z} = \frac{1,8*72794*46}{0,1*14^3*105*6} = 34,87 MPa \le [\sigma]_u$$
$$= 70 MPa$$

=> thõa mản điều kiện về sức bền dập của chốt.

4. Tính lực tác dụng lên trục

$$F_{rkn} = (0.2 \div 0.3)F_{tkn} = 0.25 * \frac{2T_1}{D_t} = 0.25 * \frac{2 * 72794}{71} = 512,63 N$$

Do: T_t khoảng 73 Nm nên ta chọn $D_t = 71$.

PHẦN TÍNH TOÁN VỎ HỘP, CÁC CHI TIẾT PHỤ

A. THÂN VỎ HỘP

Ta chọn vỏ hộp đúc, vật liệu gang xám GX 15-32 Chọn bề mặt lắp ghép giữa nắp hộp và thân hộp đi qua đường tâm các trục để việc tháo lắp các chi tiết được thuận lợi dễ dàng.

Tên gọi	Biểu thức tinh toán
Chiều dày:	$\delta = 0.03a + 3 = 0.03 * 173,17 + 3 = 8,2 \rightarrow \delta$
Thân hộp δ	= 9 <i>mm</i>
Nắp hộp δ1	$\delta_1 = 0.9 * 9 = 8.1 \rightarrow \delta_1 = 9mm$
Gân tăng cứng: Chiều dày <i>e</i> Chiều cao <i>h</i> Độ đốc	$e = (0.8 \div 1) \delta = 7.2 \div 9 \rightarrow e = 8mm$ $h < 58 \rightarrow h = 45mm$ khoảng 2°
Đường kính: -Bulong nền d_1 -Bulong cạnh ổ d_2 -Bulong ghép bích nắp và thân d_3 -Vít ghép nắp d_4	$d_1 > 0.04a + 10 = 16,93 \ Chon \ d_1 = 17 \ mm$ $d_2 = (0.7 \div 0.8)d_1 = 11.9 \div 13.6 \rightarrow Chon \ d_2$ $= 12 \ mm$ $d_3 = (0.8 \div 0.9)d_2 = 9.6 \div 10.8 \rightarrow Chon \ d_3$ $= 10 \ mm$ $d_4 = (0.6 \div 0.7)d_2 = 7.2 \div 8.4 \rightarrow Chon \ d_4$ $= 8 \ mm$

Vít ghép nắp cửa thăm d5	$d_5 = (0.5 \div 0.6)d_2 = 6 \div 7.2 \rightarrow Chon \ d_5 = 7 \ mm$
Mặt bích ghép nắp và thân: -Chiều dày bích thân hộp S3 -Chiều dày bích nắp hộp S4 -Bề rộng bích nắp và thân K3	$S_3 = (1.4 \div 1.8)d_3 = 14 \div 18 \rightarrow Chon S_3$ = 16 mm $S_4 = (0.9 \div 1)S_3 = 14.4 \div 16 \rightarrow Chon S_4$ = 15 mm $K_3 = K_2 - (3 \div 5) = 35 \div 33 \rightarrow Chon K_3$ = 40 mm
Kích thước gối trục: -Đường kinh ngoài và tâm lỗ vít D3 D2 -Bề rộng mặt ghép bulong cạnh ổ K2 -Tâm lổ bulong cạnh ổ: E2 và C	Trục 1 D_3 = 115 mm D_2 = 90 mm Trục 2 D_3 = 115 mm D_2 = 90 mm K_2 = E_2 + R_2 + $(3 \div 5)$ = 45 mm E_2 = 1.6 d_2 = 19.2 mm R_2 = 1.3 d_2 = 15.6 mm $C = D_3/2 = 115/2 = 58$

Mặt đế hộp:	$S_1 = (1,3 \div 1,5) d_1 = 23$ mm		
Chiều dày: khi không có phần lồi S ₁	D _d xác định theo đường kính dao khoét		
Khi có phần lồi: D _d S ₁ và S ₂	$S_1 = (1,4 \div 1,7) d_1 = 25 \text{mm}$		
Bề rộng mặt đế hộp K ₁ và q	$S_2 = (1 \div 1, 1)d_1 = 18mm$		
	$K_1 = 3d_1 = 51 \text{ mm}$		
	$q \geq K_1 + 2\delta = 70 \text{ mm}$		
IZ1 1. % *~ Z 1. * . * Å.	$\Delta \ge (1 \div 1,2)\delta = 10$		
Khe hở giữa các chi tiết:	$\Delta_1 \ge (3 \div 5)\delta = 40$		
Giữa bánh răng với thành trong hộp (Δ)			
Giữa đỉnh bánh răng lớn với đáy hộp (Δ_1)			
Giữa mặt bên các bánh rang với nhau	$\Delta \ge \delta \to \Delta = 10$		
	$Z = (L+B)/(200 \div 300)$		
Số lượng bulong nền Z	, , , , , ,		
. & &	L và B là chiều dài và rộng của hộp		

Gối trục 1:

Chọn chiều dày cóc lót là 8mm → kích thước trong của cóc lót là: 72+2*8=88mm Tra bảng ra được đường kính ngoài của gối trục D₃ là 135mm

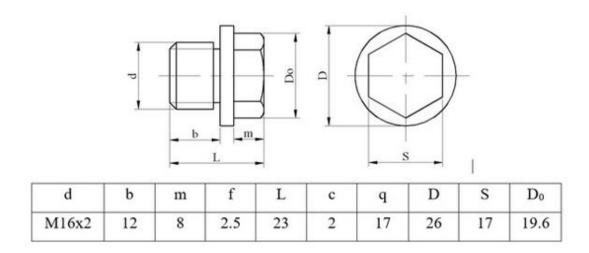
Gối trục 2:

Kích thước lắp ổ lăn là 90mm $\rightarrow$ Tra bảng ra được đường kính ngoài của gối trục D_3 là 135mm

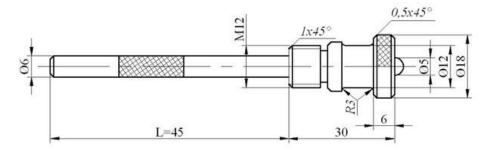
CÁC CHIT TIẾT PHỤ

1. Nút tháo dầu

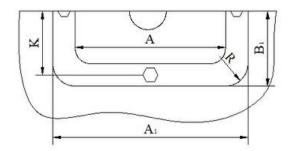
Dùng để tháo dầu cũ ra sau một thời gian dài làm việc, dầu bôi tron chứ trong hộp bị bẩn do bui hoặc do hạt mài hoặc bị biến chất

2. Que thăm dầu: Kiểm tra mức dầu trong hộp giảm tốc.

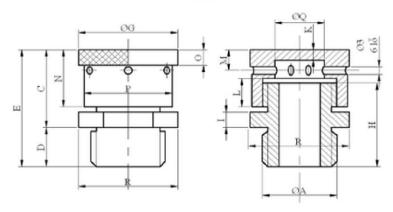

3. Cửa thăm: Kiểm tra, quan sát các chi tiết máy trong hộp giảm tốc khi lắp ghép và đổ dầu vào trong hộp, được bố trí trên đỉnh hộp. Cửa thăm được đậy bằng nắp. Trên nắp có lắp thêm nút thông hơi.

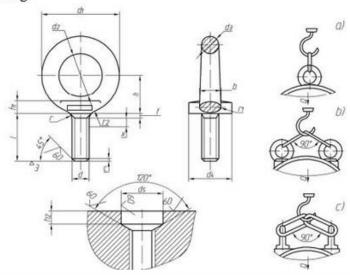
A	В	A ₁	B ₁	С	K	R	Vít	Số lượng
100	75	150	100	125	87	12	M6x12	4

5. Nút thông hơi: Cân áp, điều hoà không khí bên trong và bên ngoài hộp giảm tốc, có thể dùng để thay dầu làm việc khi dầu cũ bị dơ. Nút thông hơi được lắp trên nắp cửa thăm.

A	В	С	D	Е	G	Н	I	K	L	M	N	0	P	Q	R	S
M27x2	15	30	15	45	36	32	6	4	10	8	22	6	32	18	36	32

6. Bu lông vòng:

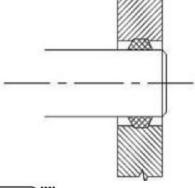

Ren d	d ₁	d ₂	d ₃	d ₄	d ₅	h	h ₁	h ₂
M10	45	25	10	25	15	22	8	6
l≥	f	b	с	х	r	r ₁	r ₂	Q
21	2	12	1,5	3	2	5	4	200

7. Chốt định vị: Đàm bào vị trí tương đối của nắp và thân sau khi gia công cũng như lắp ghép. 48.5

Dùng chốt côn có d=6mm, l=48.5mm, c=1mm

8. Vòng phót: Ngăn không cho dầu hoặc mỡ chảy ra ngoài hộp giảm tốc và ngăn không cho bụi từ bên ngoài vào hộp giảm tốc.

9. Vòng chấn dầu: Ngăn không cho dầu trong hộp giảm tốc bắn vào ổ bi và có tác dụng ngăn cách và cố định các ổ bi với bánh răng.

